



בחינת גמר – נוער

מועד קיץ תשס"ח

עברית וספרות

שאלון מס' 22001
מסלול תעשייתי

קרא בעיון את כל ההוראות לפני תחילת עבודתך.

משך הבחינה: שלוש שעות.

מבנה השאלון ומפתח הערכה

בשאלון שלפניך 32 שאלות בארבעה חלקים:

30 נקודות	חלק א' – חיבור עברי
	בחר אחד מחמישה נושאים, וכתוב עליו חיבור במחברת, לפי ההנחיות שבגוף הבחינה.
30 נקודות	חלק ב' – ניבים וביטויים
	ענה על עשר מהשאלות 6 – 16.
20 נקודות	חלק ג' – הבנת הנקרא
	בחר שני קטעים משלושת קטעי הטקסט נתונים, ובכל אחד מהם ענה על כל השאלות.
20 נקודות	חלק ד' – קטע לא מוכר
	קרא את הקטע, וענה על ארבע השאלות 29 – 32.

סה"כ 100 נקודות

שים לב:

- כתוב את החיבור במחברת הבחינה.
- ענה על השאלות בגוף השאלון. בשאלות ברירה סמן עיגול סביב האות המציינת את התשובה הנכונה. בשאלות האחרות רשום את התשובה בגוף השאלון.
- רשום את מספר המחברת על-גבי השאלון.
- בסיום הבחינה הכנס את השאלון לתוך מחברת הבחינה ומסור למשגיח/ה.

מס' מחברת

בהצלחה!

© כל הזכויות שמורות למדינת ישראל
אין להעתיק, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט
בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר שום חלק משאלון זה.
לא ייעשה בו שימוש מסחרי ופרסומי מכל סוג שהוא, ללא רשות בכתב
מאת מנהל מחלקת הבחינות.



ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר, אך מכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

חלק א' – חיבור (30 נקודות)

בחר אחד מחמשת הנושאים הבאים, וכתוב עליו חיבור במחברתך.

היקף החיבור: 1.5-2 עמודים.

נושא 1: החלום שלי

"היה זהיר במעשים, אך נועז ונטול רסן בחלומות..." אמר יאנוש קורצ'אק.
כתוב חיבור, ותאר חלום שיש לך. ספר מדוע בחרת בחלום זה, מה הוא תורם לך, ומה אתה מוכן לעשות כדי להגשים אותו.

נושא 2: שישים שנה למדינת ישראל

השנה אנו חוגגים שישים שנה להקמת המדינה.
כתוב חיבור ותאר בו הישגים בולטים של המדינה. ציין כיצד אתה רואה את מדינת ישראל בעוד 60 שנה.

נושא 3: נאמנות למדינה והקרבה עצמית

"שלושה אנשי ביטחון, ובראשם הקולונל החשדן, פרצו באקדחים שלופים לדירתו של כאמל. הם מצאו אותו במיטתו קולט תשדורת מוצפנת שהועברה אליו מישראל" (מתוך "סיפורו של מרגל").
כ-43 שנים חלפו מאז נתפס אלי כהן. זהו סיפור שיש בו כאב פרטי ולאומי, אבל גם גאווה למדינה על שטיפחה ומטפחת אנשים אמיצים.
כתוב חיבור, וציין בו שלוש סיבות לכך שאדם מוכן לאזור עוז רוח ואומץ לב ולרגל למען מדינתו. תאר מה עובר עליו בהיותו בארץ אויב, מנותק ממשפחתו וממדינתו, וכיצד לדעתך הוא מתמודד עם החיים בצל הסכנה.

נושא 4: הגיוס לצה"ל

"בינתיים הגיע זמנו להתגייס לצה"ל. השירות הצבאי שלו התחיל 'ברגל שמאל'. הוא הרגיש ש'דופקים אותו' בצבא. הוא היה בודד בארץ, בלי מכרים כמעט, מתקשה בעברית. ונוסף לכול – חם מזג. הוא לא היה חייל שקט וממושמע, אך יכולתו הצבאית הייתה טובה..." (מתוך "נתן אלבז").
כתוב חיבור, וציין שלושה גורמים המקשים על חייל להשתלב בצבא. הצע שלוש דרכים כדי להקל את ההשתלבות של החייל בצבא.

נושא 5: מקצוע הלימוד החביב עלי

כתוב חיבור, וציין בו איזה מקצוע לימוד חביב עליך בבית הספר, ומה הסיבות לכך. הסבר כיצד מקצוע לימוד זה יתרום לך בעתיד.



חלק ב' – ניבים וביטויים (30 נקודות)

בקטע הבא משולבים ניבים וביטויים. קרא את הקטע והשב על עשר מהשאלות 6-16 שבסופו.

בכל שאלה, הקף בעיגול את האות המציינת את התשובה הנכונה, בגוף השאלון (לכל שאלה – 3 נקודות).

שיעור בחיים

מרצה זקן, שהיה ידוע כאדם ישר, **טלית שכולה תכלת**, חכם, **איש אשכולות** ממש, לימד את תלמידיו מהו תכנון זמן יעיל. הוא **הלך מחיל אל חיל** בדרכי ההוראה המקוריות שהשתמש בהן. במסגרת ההרצאה ערך ניסוי לעיני סטודנטים. הוא מילא מִכָּל זכויות שניצב על השולחן באבנים גדולות.

משלא הצליח להכניס אבן גדולה יותר למכל, פנה אל תלמידיו ושאל: "האם המכל מלא?" "כן," השיבו התלמידים פה אחד, "המכל מלא."

השיב המרצה: "סוף מעשה במחשבה תחילה, תשובתכם שגויה." מכיוון שאת אשר יאהב יוכיח, החליט המרצה להסביר את טעותם בדרך מיוחדת. הוא הכניס למכל אבני חצץ, והללו מילאו את הרווחים. אבני החצץ הסתננו בין האבנים הגדולות עד שירדו לתחתית המכל. אז פנה שוב לתלמידיו ושאל: "האם המכל מלא?" לדבריו של המורה התפרץ אחד התלמידים המצטיינים **שהחזיק טובה לעצמו** והשיב "לא, הוא אינו מלא." "נכון," ענה המרצה הזקן.

כך חזר המרצה על פעולותיו, והכניס חול ולאחר מכן מים כדי לחסום כל חלל ריק במכל. לשאלתו לאיזו מסקנה אפשר להגיע מהניסוי ענה אחד התלמידים: "אנו למדים שככל שהיומן שלנו מלא משימות והתחייבויות, אם נתאמץ ונחפש בנרות, נמצא עוד מקום." המרצה התפלל לקבל תשובה זו מתלמיד שהיה תמיד **כמעין המתגבר**, אשר מצא תשובות יצירתיים, וענה: "לא, זו אינה המסקנה מהניסוי. **לפנים משורת הדין**, אתן לכם את התשובה. המסקנה היא, שאם לא תכניס למכל קודם כול את האבנים הגדולות, לעולם לא תוכל להכניס את כל האבנים. מהן האבנים הגדולות בחייכם? בריאותכם? המשפחה? מה שאתם אוהבים לעשות?"

הזקן הבין שהנושא נשגב מבינתו של תלמיד ממוצע, ולכן אמר: "מה שאנחנו חייבים לזכור הוא, שקודם כול חשוב להכניס את האבנים הגדולות, שאם לא נעשה זאת, התוצאה תהיה **תפסת מרובה לא תפסת**, ונחמיץ את החיים. אם ניתן עדיפות עליונה לדברים האחרים (החצץ והחול), יתמלאו חיינו בדברים קטנים, ולא יישאר זמן לדברים החשובים באמת." הוא פנה בקריאה לכל תלמיד: "**כתוב על לוח לבך** מסקנה זו."

ועוד הוסיף: "אל תשכחו לשאול את עצמכם מהן האבנים הגדולות בחייכם, כדי שאיש מכם לא ייצא **קירח מכאן ומכאן**, וכשתמצאו את האבנים הגדולות, הכניסו אותן למכל חייכם והתייחסו אליהן כמוצא שלל רב."



6. מהו פירוש הביטוי **טלית שכולה תכלת**?
- טלית שצבועה בתכלת.
 - אדם ללא רבב.
 - אדם שחצן.
 - אדם דתי.
7. מהו פירוש הביטוי **איש אשכולות**?
- מגדל ענבים.
 - בעל אשכולות גדולים.
 - רב כישרונות, משכיל ורחב אופקים.
 - עומד בראש חברת "אשכולות".
8. מהו פירוש הביטוי **הלך מחיל אל חיל**?
- עבר מתפקיד לתפקיד.
 - ביצע כל משימה.
 - שימש בתפקידים צבאיים.
 - הצליח בכל דרכיו, הלך מהצלחה להצלחה.
9. מהו פירוש הביטוי **סוף מעשה במחשבה תחילה**?
- המעשה מתוכנן מתחילתו ועד סופו.
 - סיים לחשוב.
 - איש מעשים.
 - קודם עושה ורק אחר כך חושב.
10. מהו פירוש הביטוי **את אשר יאהב יוכיח**?
- שונא שמטיפים לו מוסר.
 - אוהב שמטיפים לו מוסר.
 - מטיף מוסר מתוך אהבה ונאמנות.
 - כועס ואוהב באותה עת.
11. מהו פירוש הביטוי **החזיק טובה לעצמו**?
- היה גאה במעשיו, הכיר בערך עצמו.
 - עשה מעשים טובים.
 - עשו לו טובות רבות.
 - אנשים העריכו אותו, אהבו אותו.
12. מהו פירוש הביטוי **כמעין המתגבר**?
- מעין שזרימתו חזקה ומתגברת בהתמדה.
 - מעין שזרימתו חלשה ומפעם לפעם מתגברת.
 - כינוי לתלמיד שדיבורו שוטף וקולו גובר ורם.
 - כינוי לתלמיד חכם, המתקדם ומתפתח בלימודיו, יצירתי.



13. מהו פירוש הביטוי לפנים משורת הדין?

- א. חבר המושבעים הוא הקובע את פסק הדין, וזו שורת הדין הקובעת.
- ב. החוקים נקבעו כפי שהיו לפנים.
- ג. שורה של כללים היו מול עיניו.
- ד. התנהגות שיש בה חסד ורחמים, שלא לפי חומרת הדין.

14. מהו פירוש הביטוי תפסת מרובה לא תפסת?

- א. מי שמנסה לתפוס יותר מדי – אינו תופס דבר.
- ב. מי שלא מצליח לתפוס את החומר – אינו תופס דבר.
- ג. מנסה לתפוס הרבה דברים.
- ד. מנסה לתפוס מעט דברים.

15. מהו פירוש הביטוי כתוב על לוח לבך?

- א. כתוב באותיות גדולות.
- ב. השתדל לזכור היטב.
- ג. הקשב להרהורי לבך.
- ד. רשום מה שעולה בראשך.

16. מהו פירוש הביטוי קירח מכאן ומכאן?

- א. הפסיד מכל הצדדים.
- ב. אזור חשוף מכל צדדיו.
- ג. באזור שטחים קירחים.
- ד. הרוויח מכל מה שעסק בו.



חלק ג' – הבנת הנקרא (20 נקודות)

לפניך שלושה קטעי טקסט. בחר שני קטעים בלבד, והשב בגוף השאלון על כל ארבע השאלות שבסוף כל אחד מהם.

בשאלות ברירה הקף בעיגול את האות המציינת את התשובה הנכונה, ובשאלות האחרות כתוב את התשובה במקום המיועד לכך, בגוף השאלון (לכל שאלה – 2.5 נקודות).

קטע 1

- 1 "שוודיה היא אחת המדינות המיוחדות והיחידות בעולם, שבה השוויון בין המינים מעוגן בחוק ובאורחות החיים... האבות מרבים להשתתף בגידול הילדים ולעסוק, כמו הנשים, גם בעבודות הבית. הנשים בשוודיה זוכות לשוויון הזדמנויות בעבודה, והשוויון בשכר קבוע בחוק. האישה בשוודיה יכולה לעבוד בכל מקום, בכל סוג של עבודה ובכל שעות היום והלילה, בלי הגבלה.
- 5 כך, נשים רבות בשוודיה עובדות בתפקידי מפתח... דוגמה נוספת לשוויון בין המינים בשוודיה היא חופשת הלידה. בשוודיה נקבע בחוק, שההורים יכולים להחליט מי מהם יממש את החופשה המוענקת לאחר לידת התינוק..."

(מתוך "שוויון בין המינים")

17. על פי הקטע, הגברים בשוודיה:

- א. עובדים קשה.
- ב. משתכרים היטב.
- ג. משתתפים בגידול הילדים.
- ד. כמעט שאינם משתתפים בגידול הילדים.

18. הנשים בשוודיה עובדות בתפקידי מפתח, כי:

- א. הן זוכות לשוויון הזדמנויות.
- ב. הן חכמות יותר מהגברים.
- ג. הן נלחמות על תפקידים חשובים.
- ד. תפקידי מפתח שמורים לנשים.

19. טענה א': השוויון בין המינים בשוודיה מעוגן בחוק.

טענה ב': השוויון בשכר בין גברים לבין נשים בשוודיה קבוע בחוק.

- א. שתי הטענות נכונות.
- ב. שתי הטענות אינן נכונות.
- ג. רק טענה א' נכונה.
- ד. רק טענה ב' נכונה.

20. הבא שלוש דוגמאות מהקטע, המדגישות כי אכן הנשים בשוודיה זוכות לשוויון הזדמנויות בעבודה.



קטע 2

- 1 "בחברה צריכים להתקיים יחסי כבוד הדדיים בין מבוגר לילד, כך שהחיכוכים ביניהם יהיו מינימליים, והקרבה תהיה גדולה.
למבוגרים אסור להתעלל בילדים גופנית או נפשית..., הם צריכים להתייחס בכבוד לדעות של ילדים ולא לפטור אותם כלאחר יד.
 - 5 על המבוגרים לאפשר לילד חופש למלא את רצונותיו, כל עוד אינם פוגעים באחרים או בו, ואינם מנוגדים לחוק.
למבוגרים אסור לסגור את הילד בקבוצה שאינו רוצה להימצא בה, ואינו יכול לצאת ממנה... כנגד זאת, על הילדים למלא אחר רצונות המבוגרים, כל עוד אין בהם משום פגיעה מכוונת בילד, וכל עוד חופש התנועה וחופש הבחירה של הילד אינם נפגעים בצורה קשה.
 - 10 על הילדים לקבל את כללי הדיבור וההתנהגות בחברת מבוגרים, כל עוד אינם מגבילים אותם בצורה קשה".
- (מתוך "כבוד בין מבוגרים לילדים")

21. על פי הקטע, חיכוך בין הורים לילדים נוצר כאשר :

- א. אין יחסי כבוד ביניהם.
- ב. ההורים מבוגרים מאוד.
- ג. ההורים עסוקים.
- ד. הילדים מסתירים את מעשיהם.

22. מהו פירוש הביטוי **לפטור אותם כלאחר יד** שבשורה 4?

- א. להתייחס אליהם כבדרך אגב, לבטל אותם, להתחמק מהם.
- ב. לשחרר מהם את הלחץ.
- ג. להתייחס אליהם באלימות.
- ד. ללחוץ להם יד כסימן להתפייסות, וכדי שלא יהיו חיכוכים.

23. על פי הקטע, כבוד הדדי בין מבוגרים לבין ילדים יתקיים אם :

- א. הילדים יתנהגו כמבוגרים.
- ב. נדע לכבד את צורכי האחר.
- ג. כל צד יעמוד על דעתו.
- ד. נדע לוותר.

24. א. הבא דוגמה מהקטע להתייחסות בכבוד מצד מבוגרים כלפי ילדים.

ב. הבא דוגמה מהקטע להתייחסות בכבוד מצד ילדים כלפי מבוגרים.



קטע 3

- 1 "הם עמדו גבוה באל-חמה. עיניו של 'כאמל' היו נתונות במשקפת. מבעד לעדשותיה ראה בצדו האחר של הגבול ילדים משחקים על הדשא של קיבוץ תל קציר... ילדי ישראל? שתי בנותיו הקטנות... עיניו הוצפו דמעות. התצפית על טבריה ועל קיבוצי בקעת הירדן ממרומי הגולן עוררה בו ריגושים סוערים.
- 5 אילו יכול היה לתפוס סירה ולהימלט דרך ימת הכנרת הכחולה לחוף מבטחים... מחנק עז בא בגרונו. נפשו יצאה אל הבית... אל ישראל".
(מתוך "סיפורו של מרגל").

25. "כאמל" הוא :

- א. כינויו של אחד הקצינים הסורים.
- ב. כינויו של המרגל אלי כהן.
- ג. שם של מקום בגולן.
- ד. סוג של משקפת.

26. עיניו של "כאמל" הוצפו בדמעות :

- א. כי נזכר בשתי בנותיו שבישראל.
- ב. מרוב עייפות.
- ג. ממראה הקיבוצים.
- ד. מהרוח שנשבה במקום.

27. מה פירוש הביטוי **נפשו יצאה אל הבית** שבשורה 6?

- א. נעלב ממשפחתו.
- ב. רצה לעבור דירה עם משפחתו.
- ג. התגעגע מאוד אל ביתו.
- ד. הסתיר את התרגשותו.

28. תאר את מחשבותיו ותחושותיו של המרגל אלי כהן, כשהשקיף ממרומי הגולן וראה את קיבוצי בקעת הירדן.



חלק ד' – קטע לא מוכר (20 נקודות)

קרא את הקטע הבא, והשב על כל ארבע השאלות (29-32) שלאחריו.

הקף בעיגול את האות המציינת את התשובה הנכונה בגוף השאלון

(לכל שאלה – 5 נקודות).

היה היה פעם ילד עני ושמך הווארד קלי, שנהג למכור סחורה מדלת לדלת כדי לממן את לימודיו בבית הספר.

בוקר אחד גילה הילד כי חסרות לו רק עשר אגורות כדי לקנות מזון, והוא היה רעב. הוא החליט לבקש ארוחה בבית הבא שיגיע אליו. כאשר נפתחה הדלת בידי אישה צעירה ונאה, התבלבל הילד ובמקום לבקש ארוחה ביקש לשתות מים. האישה הצעירה חשבה לעצמה שהילד נראה רעב, ולכן הגישה לו כוס גדולה מלאה בחלב. הוא שתה באיטיות, ואז שאל: "כמה אני חייב לך?"

היא ענתה: "אתה לא חייב לי דבר. אמא לימדה אותנו שלא לקבל תשלום תמורת חסד." הוא ענה: "אם כך, אני מודה לך מעומק לבי."

כשהווארד קלי עזב את הבית, לא רק חש רעב פחות וחזק יותר, אלא גם אמונתו באלוהים ובטוב לבם של בני אדם התחזקה.

שנים רבות לאחר מכן חלתה אותה אישה באופן אנוש. הרופאים המקומיים היו מתוסכלים משום שלא הצליחו לאבחן את מחלתה. לבסוף, הם שלחו אותה לעיר הגדולה, שם ביקשו ממומחים לחוות דעה על מחלתה הנדירה.

ד"ר הווארד קלי נקרא לחדר המומחים. כששמע מאיזו עיר הגיעה החולה, אור משונה נדלק בעיניו. הוא קם מיד והלך אל חדרה בבית החולים, לבוש בחליפת הרופאים שלו. הוא זיהה אותה מיד. ד"ר קלי חזר לחדר המומחים, נחוש לעשות כמיטב יכולתו להציל את חייה. מאותו יום והלאה, ייחס תשומת לב מיוחדת למקרה שלה.

לאחר מאבק ממושך, הם, האישה והרופאים, ניצחו במאבק, והיא הבריאה.

ד"ר קלי ביקש ממשרד התשלומים להעביר אליו את החשבון הסופי לצורך אישור. הוא הסתכל בחשבון, רשם הערה בצד הדף, והחשבון נשלח אל חדר המטופלת.

האישה חששה להביט בחשבון, משום שהייתה בטוחה שהיא תיאלץ לשלם אותו עד סוף חייה. בסופו של דבר, פתחה את הדף, ומשהו משך את תשומת לבה בצד הדף. היא קראה את המילים הללו: "החשבון שולם במלואו באמצעות כוס חלב אחת. על החתום, ד"ר הווארד קלי".

דמעות של שמחה זלגו מעיניה, ולבה השמח התפלל ואמר: "תודה לך, אלוהים, שאהבתך התפשטה בלבותיהם ובידיהם של האנשים."

הסיפור ממחיש את הפתגם: "שלח לחמך על פני המים, כי ברבות הימים תמצאנו".

29. לפי הקטע, האישה סירבה לקבל תשלום בעבור החלב שהגישה לקלי, כי:

- א. המחיר היה גבוה.
- ב. ראתה שלקלי אין ארנק כסף.
- ג. חונכה שאין לקבל תשלום בעבור חסד.
- ד. גם ממנה לא גבו כסף בעבור חלב.



30. כאשר האישה חלתה, היא נשלחה לעיר הגדולה, כי :

- א. לא רצו שתדביק את תושבי מקום מגוריה.
- ב. רצו שמומחים יחוו דעה על מחלתה הנדירה.
- ג. רצו ששאר הרופאים ילמדו על מחלתה.
- ד. התרופות אזלו במקום מגוריה.

31. ד"ר קלי הקדיש תשומת לב מיוחדת לאישה, כי :

- א. זכר את מעשה החסד שלה, כשעזרה לו בלי תמורה.
- ב. הייתה יפה במיוחד.
- ג. רצה לשמש דוגמה לשאר הרופאים.
- ד. היא ביקשה ממנו תשומת לב מיוחדת.

32. מהו פירוש הביטוי **שלח לחמך על פני המים, כי ברבות הימים תמצאהו**?

- א. תן לרעב לחם לאכול.
- ב. חפש בכל מקום, גם בים, מה אפשר לתת לעני לאכול.
- ג. גלה נדיבות, כי יבוא יום וישולם לך כגמולך.
- ד. הלחם התייבש, כי היה באוויר הפתוח ימים רבים.

בהצלחה!